

Н.В.Белоусова

Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна» (м.Київ)

belousova-69@ukr.net

«ІНКЛЮЗИВНИЙ ТУРИЗМ» АБО «ПОДОРОЖІ БЕЗ БАР'ЄРІВ» У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Розглядати туризм як один із видів реабілітації можна як у медичному аспекті: бо це рухова активність; так і в соціальному – туризм створює середовище повноцінного спілкування серед людей з обмеженими можливостями та відносини між здоровими особами й інвалідами в сучасному суспільстві. Інклюзивний туризм – це сучасний вид туризму, який дає можливість залучити до туристичної діяльності будь-яку людину, незалежно від її фізичних можливостей, з урахуванням особливостей її фізично-психологічного стану і забезпеченням доступності до об'єктів туристичної інфраструктури.

Реабілітаційний потенціал кожного інваліда індивідуальний і залежить від психосоціальних установок та фізичного ресурсу людини. Тому і вид туризму повинен підбиратися в залежності від порушених функцій організму, персональної зацікавленості та місця проживання особи з інвалідністю. Враховуючи, що інклюзивний туризм має декілька десятків різновидів, він створює широку різноманітність реабілітаційних послуг та посилює розвиток людини. Інклюзивний туризм сприймається інвалідами як сучасний та перспективний вид реабілітації, який може містити в собі медичну, психолого-педагогічну, фізичну та фізкультурно-спортивну частину реабілітаційних заходів.

Інклюзивний туризм - це форма туризму, яка включає в себе процес співпраці між різними учасниками сфери туризму, який дозволяє людям з особливими потребами в доступності, включаю мобільну, візуальну, слухову і когнітивну складові доступності, функціонувати незалежно, на рівних умовах з

почуттям власної гідності через надання універсальних туристичних продуктів, послуг і середовища [1].

Інклюзивний туризм є актуальним для: мандрівників з важким багажем, людей з інвалідністю, люди з великою чи малою вагою та ростом, люди з тимчасовими проблемами здоров'я, літні люди, батьки з маленькими дітьми та вагітні, люди не володіючи іноземними мовами.

Оскільки кожен із нас може отримати травму, то ми так само можемо набути певного досвіду «інвалідності». У таких випадках люди, які мають тимчасову інвалідність, можуть зіткнутися з тими самими проблемами, з якими стикаються особи, які нечують, не бачать або користуються інвалідним візком. У такий спосіб інвалідність також може вплинути або впливає на всіх нас.

За **видом інвалідності** розрізняють кілька груп осіб. Це передусім люди, які [3]:

- не бачать або мають обмежений зір;
- нечують або мають обмежений слух;
- мають фізичні вади та хворі на артрит, які можуть користуватись інвалідними візками, ходунками для пересування;
- хворіють протягом тривалого періоду часу і мають складнощі в пересуванні;
- мають «невидиму інвалідність» (вади зору);
- мають вади ментального здоров'я, з психологічними складнощами, внаслідок травми головного мозку.

Ступені інвалідності у кожної людини різні [3]:

- більшість ступенів інвалідності дуже легкі чи середні;
- багато видів інвалідності не помітні стороннім;
- певні види інвалідності мають відношення до фізичних можливостей та мобільності людини. Наприклад, людина добре ходить, але їй складно взяти руками предмет чи провести з ним якусь дію;
- ступінь незалежності споживача визначає рівень допомоги, очікуваної від персоналу.

Особливих послуг потребують також і маломобільні групи населення. «Маломобільні групи населення – це люди, що відчують складнощі при самостійному пересуванні, при одержанні послуги, необхідної інформації або при орієнтуванні в просторі». До маломобільних груп належать особи з інвалідністю, з тимчасовими порушеннями здоров'я, з дитячими колясками, вагітні жінки, люди старшого (похилого віку) тощо.

Серед загальної кількості населення вони становлять (Рис.1) [2]:

- особи з інвалідністю -10%;
- особи з тимчасовими порушеннями здоров'я – 1,5%;
- вагітні жінки – майже 1%;
- особи похилого віку -30-40%;
- батьки з дитячими колясками - майже 1%; у більшості країн Європи до цієї групи належать діти дошкільного віку, в Україні їхня кількість становить трохи більше 2 млн.

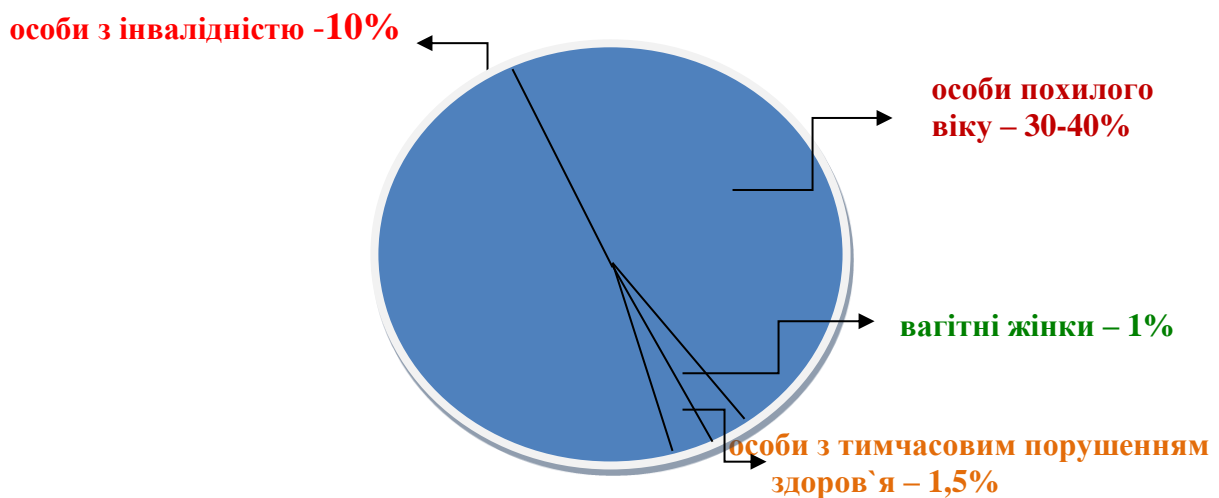

Рис. 1. Колова діаграма кількості маломобільних груп до кількості населення України [виконана автором]

Всесвітня туристська організація (ЮНВТО) – спеціалізована установа системи ООН, об'єднує 157 країн-членів, що займається розвитком стійкого і загальнодоступного туризму. Провідна міжнародна організація в сфері туризму [3].

За даними ООН, у світі близько 15 % осіб з обмеженими можливостями. У країнах Європи інваліди становлять від 22 до 31 % населення. Відомо, що у зв'язку з певними перешкодами, люди з інвалідністю подорожують менш активно, ніж інші громадяни Євросоюзу: від 37 % - у Великобританії до 53 % - у Німеччині. Проте, 11 % усіх туристичних поїздок в Європі і 1 % у всьому світі роблять мандрівники з особливими потребами, найчастіше в компанії членів сім'ї або друзів [1].

Концепція «інклюзивного туризму» – подорож по всьому світу. Його основою є універсальний дизайн, сім принципів якого були сформульовані і реалізовані більше 30 років тому під керівництвом архітектора-візочника Рона Мейса з колегами Державного університету Північної Кароліни. Останні 10 років експерти відзначають динамічне зростання туристичних подорожей у цьому сегменті туристичного ринку, хоча, навіть за кордоном, ще важко назвати його масовим [2].

Туризм стає стилем життя сучасної людини, в тому числі й для людей з обмеженими можливостям. Зацікавленість щодо доступного туризму зростає і в нашій країні. В Україні, за статистичними даними на початок 2014 року, кількість інвалідів становила – 2,074 млн. чоловік. Кожний 18-й громадянин – інвалід. Близько половини інвалідів з обмеженими можливостями пересування («візочники») – молоді люди віком до 40 років. Вони займають активну життєву позицію, освоюють нові професії. Експерти припускають, що попит на ринку туризму подорожей доступних для всіх, буде рости в державі уже найближчими роками.

Список літератури:

1. Белоусова Н.В. Інклюзивний туризм в Україні як вид соціокультурної реабілітації інвалідів. Соціально-гуманітарні науки та сучасні виклики. Матеріали II Всеукраїнської наукової конференції. 26-27 травня 2017 р., м. Дніпро. Частина I. / Наук. ред.. О.Ю.Висоцький. - Дніпро: СПД «Охотнік», 2017. – С. 219-221.
2. Белоусова Н.В. Впровадження інклюзивного туризму в соціально-реабілітаційну систему України. Науковий журнал «Молодий вчений». - №2 (42) лютий 2017 р. – С.14. – 18.
3. World Tourism Organization. (2005). Accessible Tourism for All (Туризм, доступний для всіх) A/RES/492(XVI). Madrid, Spain: World Tourism Organization.